

مقدمه:

استفاده از قالبهای کهنه، نداشتن نقشه جامع، عدم آشنایی متولیان فرهنگی با برنامه های مبنایی و ابزارهای کارآمد فرهنگی، مختصات مخاطب و جامعه، فرایندهای انجام کار، تحولات جهانی و... بهره وری بسیار پایین فعالیتهای آنها راسبب وشکافهای عمیق معرفتی وموانع پر حجم بهره مندی جامعه ایرانی از حیات طیه را ایجاد نموده است.

متناسب با ماموریت و رسالت ستاد عالی در خصوص مبنایی بودن و کارآمد شدن فعالیت های کانون های فرهنگی هنری مساجد، بهترین منبع و مرجع برای برنامه ریزی و فعالیت، منویات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) است. سخنانی که علاوه بر نظام مند بودن (هماهنگی و ارتباط دقیق اجزای آن) در قالب یک منظومه فکری، برگرفته از کلام خداوند متعال و بیانات اولیاء الهی (علیهم السلام) و ناظر بر استراتژی کلی مد نظر معظم له در مسیر رسیدن به امت اسلامی و طی مراحل انقلاب، نظام، دولت و جامعه اسلامی می باشد.

باز مهندسی فعالیتهای فرهنگی در عرصه های مختلف، ضرورتی است انکار ناپذیر که بارها رهبر معظم انقلاب، متولیان این عرصه را به تفکر و عمل به آن توصیه نموده اند: "کار فرهنگی باید هوشمندانه باشد، برف انبار نمی شود، انبوه کار فرهنگی مهم نیست، بلکه انتظام کار فرهنگی، چیده شدن، گزیده شدن، هرکاری در جای خود قرار داشتن مهم است که باید هوشمندانه باشد. باید روشن باشد که اصلاً کار فرهنگی را برای چه هدفی انجام می دهیم بعد هم توجه کنیم که کار واقعاً ناظر به آن هدف و متوجه به آن جهت باشد. این نشانه کار فرهنگی درست است.^۱" ایشان در جایی دیگر می فرمایند:

"بدون نقشه ی جامع، دچار سردرگمی خواهیم شد؛ همچنان که در طول این سی سال، به حرکت های هفت و هشتی، بی هدف و زیگزاگ مبتلا بودیم و به این در و آن در زدیم. گاهی یک حرکتی را انجام دادیم، بعد گاهی ضد آن حرکت و متناقض با آن را - هم در زمینه ی فرهنگ، هم در زمینه ی اقتصاد و در زمینه های گوناگون - انجام دادیم! این به خاطر این است که یک نقشه ی جامع وجود نداشته است.^۲" لذا از مهمترین وظایف امر ترسیم نقشه جامع ساماندهی تشکلهای فرهنگی، تلاش در جهت رشد و ارتقای مهارتهای طراحی و برنامه ریزی فرهنگی و آشنایی مدیران این مجموعه ها با قالبهای نوین و ابزارهای به روز فرهنگی است.

بمنظور ارتقای بیش از پیش طرح ها و برنامه های کانون های فرهنگی هنری مساجد، برگزاری هدفمند طرح های استانی در این راستا بسیار ضروری به نظر می رسد لذا می توان با مطالعه ای دقیق و در راستای عمل به

^۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اعضای هیئت مدیره دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم ۱۳۷۵/۰۷/۰۹

^۲. بیانات مقام معظم رهبری در نخستین نشست اندیشه های راهبردی ۱۳۸۹/۰۹/۱۰

ماموریت اصلی ایجاد کانونهای فرهنگی یعنی احیا کارکردهای واقعی فرهنگی و هنری مساجد و مبارزه با تهاجم فرهنگی، با برنامه ریزی جامع و علمی و ارائه طرح های اثرگذار ارزشی دارای دو مولفه مبنایی و کارآمدی به عنوان پایگاهی مهم و موثر، اقتصاد مقاومتی را به گفتمانی فراگیر و رایج در سطح ملی مبدل ساخته، بستر مناسبی جهت ارائه الگو خانواده مسلمان انقلابی بوده و فرهنگ کار آفرینی را در جامعه توسعه بخشد تا جوانان توانمند کشور اسلامیمان بتوانند گامهای موثری در ارتقا سطح کشور بردارند.

کلیات برنامه

یکی از طرح های ستادی که طی چند سال اخیر به مرحله اجرا درآمده و آثار و برکات فراوانی با خود به همراه داشته است فراخوان طرح های استانی است که از سوی کانون های فرهنگی متناسب با ظرفیت ها، قابلیت ها و اولویت های استان به ستاد ارسال می گردد.

این فراخوان می تواند قدم مثبت و مؤثری در بحث مفهوم سازی مسجد طراز اسلامی و بستر سازی برای این امر به حساب آید. ستادعالی کانون های مساجد در ادامه برنامه ریزی های فرهنگی هنری کانون های مساجد با هدف احیای مسجد طراز اسلامی و توجه به ارکان این مسجد (امامت، مامویت، مکان و فعالیت)، متناسب و مرتبط با اصول و سیاست ها، پس از بررسی منویات مقام معظم رهبری موضوعات: (اقتصاد مقاومتی، امر به معروف و نهی از منکر، بصیرت افزایی، جمعیت، خانواده و کارآفرینی) را به عنوان موضوعات محوری این فراخوان احصاء نموده و سرلوحه طرح ها و برنامه های سال جاری قرار داده است. امیدواریم شرکت کنندگان این فراخوان (همان افراد صاحب نظر، خوش فکر، خلاق و دغدغه مند کانونی) به جای تکرار و تقلید مفاهیم پیشین، پیشگامان ابداع روشهای نو و راهبردی باشند.

ضرورت:

- لزوم و ضرورت شناخت جامع از ظرفیت ها و توان کانون های فرهنگی و هنری مساجد
- لزوم شناسایی آسیب ها، نیازها و اولویت های کانون های فرهنگی و هنری مساجد متناسب با دامنه و زمینه فعالیت آنان،
- ضرورت تبیین راهکارهای هدایت و توانمندسازی کانون های فرهنگی و هنری مساجد
- لزوم بهره مندی مؤثر از توان کانون های فرهنگی و هنری مساجد

اهداف:

هدف کلی:

باز مهندسی فعالیت های فرهنگی هنری کانونها و نهادهای سازی مفهوم مسجد طراز اسلامی و ارکان آن.

اهداف عملیاتی:

- ا. ارزشیابی طرح ها و تقویت مهارت‌های طراحی و برنامه ریزی فرهنگی
- ب. آشنایی سطوح مختلف جامعه و به خصوص صاحبان ایده و نظر با مولفه های مسجد طراز اسلامی
- ج. زمینه سازی برای بهره مند شدن کانون های فرهنگی و هنری مساجد از تجربیات و دستاوردهای یکدیگر در عرصه های مختلف؛
- د. ایجاد فرصتی مناسب برای آشنا نمودن مسئولین ذیربط با توانمندیها و ظرفیت های کانونی استان ها
- ه. زمینه سازی جهت عرضه نوآوری ها ، خلاقیت ها و ابتکارات کانون های فرهنگی و هنری مساجد
- و. شناسایی قدرت تفکر، ایده سازی، طراحی و ابتکار کانون های فرهنگی و هنری مساجد
- ز. تقویت مهارت های اجرای فعالیت ها در کانون های فرهنگی و هنری مساجد (پس از اجرای طرح های تأیید شده)

منظور:

منظور از طرح های استانی روشها و تدابیر عملیاتی هستند؛ جامع، مناسب، متناسب و مرتبط با اصول ، سیاستها، ماموریتها و اهداف ستاد عالی کانون های مساجد (احیای مسجد طراز اسلامی) بر مبنای دانش و اندیشه اسلامی با توجه به ظرفیتها و قابلیت ها و اولویت های بومی و منطقه ای) توسط دبیرخانه و اعضاء کانون های فرهنگی هنری مساجد؛ که برای مخاطبین خاص خود پیش بینی شده و پس از تایید ستاد عالی با عقد تفاهم نامه به اجرا آن می پردازند.

کارکردهای اجرایی :

از جمله کارکردهایی که ضرورت اجرای این طرح را نمایان تر می نماید کارکردهای اجرایی طرح می باشد که اهم این کارکردها به شرح ذیل خواهد بود:

- ا. شناسایی و رصد
- ب. مشارکت و هم افزایی
- ج. هدایت گری
- د. حمایت گری
- ه. حساس سازی
- و. توانمند سازی و آموزش

دستاوردهای مدنظر:

۱. آشنایی کانون های فرهنگی و هنری مساجد با ظرفیت ها، قابلیتها و الویت ها یکدیگر

۲. ارزیابی کمی و کیفی دبیرخانه های استانی بر اساس طرح های ارسالی
۳. ارزیابی میزان شناخت دبیرخانه ها و کانون ها نسبت به مولفه های مسجد طراز اسلامی
- شیوه اجرا:

۱. فاز اول: جمع آوری طرح ها
۲. فاز دوم: بررسی و تحلیل و امتیاز دهی طرح ها
۳. فاز سوم: تصویب و اجرای طرح ها

گام های اجرای طرح:

گام اول: فراخوان، تبلیغ

گام دوم: تکمیل فرم های مربوطه و ارسال به دبیرخانه

گام سوم: اعلام گزارش نواقص طرح ها از سوی دبیرخانه به طراحان

گام چهارم: داوری طرح ها از سوی دبیرخانه

گام پنجم: تکمیل فرم های مربوطه توسط دبیرخانه استان و ارسال طرح ها به معاونت آموزش و پژوهش ستاد

گام ششم: داوری و ارزیابی

گام هفتم: اصلاح نهایی، بازنگری و تکمیل طرح های تأیید شده از سوی ستاد، توسط دبیرخانه استان و ارسال مجدد به ستاد جهت تأیید نهایی

گام هشتم: تأیید نهایی طرح ها

پس از رفع مشکلات و نارسایی های احتمالی طرح ها توسط دبیرخانه های استان کارشناس مربوطه بررسی نموده و پس از امتیاز دهی به تأیید نهایی دبیر شورای بررسی طرح ها خواهد رسید

گام نهم: ارسال و اعلام به دبیرخانه استان جهت عقد تفاهم نامه و اجرا

معیارهای قابل محاسبه برای هر یک از موارد ذیل که دارای امتیازی واحد و برابر یک می باشند.

۱. جذابیت
۲. جامعیت
۳. قابلیت
۴. ارتباط
۵. تناسب
۶. ارزیابی
۷. استمرار

شاخصه های ارزیابی طرح ها:

اطلاعات مورد ارزیابی	شاخص ارزیابی	معیار محاسبه	متغیر	عالی	متوسط	ضعیف
				۲	۱	۰
	مؤلفه های مورد نظر در طرح	ارتباط، تناسب،				
عنوان طرح	جذابیت و زیبایی نام طرح	جذابیت، تناسب، ارتباط	ادبی			
			معنایی			
	معرفی محتوای طرح توسط عنوان برنامه		عنوان و محتوا			
موضوع طرح	ذکر صحیح موضوع طرح					
زمینه طراحی	چندوجهی بودن برنامه در زمینه طراحی و بازخورد گرفتن در چند جهت	قابلیت	چند وجهی			
			بازخوردهای			
قالب اجرا	استفاده از قالبهای اجرایی متنوع در برنامه/طرح (عدم استفاده از یک قالب برنامه) و جذاب و به روز	قابلیت، تناسب، ارتباط				
محدوده اجرا	وسعت و گستردگی برنامه (محلی، منطقه ای، استانی)	گسترده				
مناسبت اجرای برنامه	تناسب موضوعات و فعالیتهای طرح با مناسبتهای زمانی و موقعیتی	قابلیت، تناسب	مناسبتی			
			موقعیتی			
مکان اجرای برنامه	اشاره صحیح به مکان اجرای برنامه و متناسب بودن این مکان (فضای برگزاری برنامه) با قالب اجرا	قابلیت، تناسب، ارتباط				
مختصات مخاطبین	اشاره کامل به اطلاعات خواسته شده در خصوص مختصات مخاطبان	نیاز سنجی				
	بهره مندی اعضا و نیروهای کانون از طرح	تناسب	بهره مندی اعضا			
نحوه اجرای برنامه	مشارکت صاحب طرح در طراحی و اجرای طرح با مجموعه های هم عرض، سازمان ها و نهاد های دیگر	مشارکت	فردی			
			جمعی			
مقدمه و ضرورت طرح	متناسب بودن با اولویت ها و نیاز های جامعه مخاطب طرح و مسجد طراز	تناسب	اولویت ها			
			نیاز ها			
			مسجد طراز			
	گویا و کامل بودن مقدمه	گویا	مقدمه			
		کامل				
اهداف	جامعیت هدف کلی، تناسب اهداف با موضوع طرح و همچنین واقع بینانه بودن اهداف (مبنایی و کارآمدی)	جامعیت	هدف کلی			
		تناسب	اهداف با موضوع			

				اهداف	،واقع بینانه		
				کمی سازی	قابلیت	قابل کمی سازی و اندازه گیری بودن اهداف	
					گویا	بیان برنامه اجرایی به نحو کامل و گویا	شرح برنامه
					تناسب	تناسب برنامه با روحیات ، نیاز ها، جنسیت و تحصیلات مخاطب	
						ارائه کامل و مناسب نمودار گردش کار و فعالیتهای مربوطه	گردش فعالیت و نمودار
				پیشینه	ارزیابی	ارزیابی طرحهای گذشته به لحاظ ذکر نقاط ضعف و قوت	پیشینه اجرای طرح
					استمرار	استمرار و پیوستگی برنامه با طرح های گذشته و ارتباط منطقی آن با پیشینه قبلی	
					ارتباط		
				زمانی مخاطب	تناسب	تناسب تقویم زمانی با موقعیت زمانی مخاطب (موقعیت تحصیلی و...)	مراحل و تقویم اجرای
				تقویم زمانی			
				قبل	پوشش اجرایی	پوشش کامل تقویم اجرایی قبل ، حین و بعد طرح	
				حین			
				بعد			
				نتایج	دقت بیان	بیان دقیق نتایج، دستاوردها و محصولات نهایی طرح	دستاوردها و محصولات
				دستاوردها			
				کمی	تناسب دستاورد و خروجی با حجم و قالب	تناسب دستاورد و خروجی برنامه از لحاظ کمیت و کیفیت با حجم و قالب برنامه	
				کیفی			
				تبلیغی	زمینه سازی	زمینه سازی برای فعال کردن ذهن و فکر مخاطب از طریق شیوه های تبلیغی	تبلیغات و اطلاع رسانی
				تبلیغات	تنوع	استفاده از راهکارهای بدیع و متنوع تبلیغات و اطلاع رسانی	
					نوآوری		
				تعداد	تناسب توجه تبلیغی و رسانه ای با مخاطب	تناسب تبلیغ با تعداد ، نوع ، جنسیت ، سن و تحصیلات مخاطب	
				نوع			
				جنسیت			
				سن			
				تحصیلات			
				ارزشیابی	تنوع	استفاده از روشهای نوین و متنوع در ارزشیابی از اجزاء برنامه	ارزشیابی برنامه
					نوآوری		
						اشاره دقیق به ابتکارات، موفقیت ها و علل و دلایل کسب آنها	ابتکارات و

						بهره مندی از راهکارهای خلاقانه برای ایجاد و تولید محصولات و پرونده‌های برنامه	موفقیت ها
						اشاره به تغییرات طرح به صورت کمی و کیفی نسبت به طرح های گذشته	
				مخاطب	تناسب توان اجرایی و نوع مجریان	تناسب توان اجرایی و نوع مجریان با حجم مخاطب و برنامه	عوامل اجرایی
				برنامه			
				نیروهای درونی	استفاده	استفاده حداکثری از نیروهای درون کانون در اجرای برنامه	
				اساتید و مربیان	تناسب	انتخاب اساتید ، مربیان و داوران احتمالی طرح متناسب با موضوع و واقع بینانه بودن آن	اساتید و مشاوران
				داوران			
				کارشناسان	رجوع به...	رجوع به کارشناسان و مشاورین معتبر و مرتبط با موضوع در امر طراحی	
				امکانات و تجهیزات	تناسب طرح با	ذکر دقیق امکانات و تجهیزات مورد نیاز طرح متناسب با نوع طرح	امکانات و تجهیزات
						ذکر انواع هزینه ها مربوطه متناسب با نوع طرح (تبلیغات، پذیرایی، تدارکات، تشریفات، حمل و نقل، منابع انسانی، امکانات مصرفی و ...) و درآمد های ناشی از طرح	هزینه ها و درآمدها

